

НАУМОВЕЦЬ Антон Григорович (02. 01. 1936, с. Рудка, нині Брестської обл., Білорусь — 25. 06. 2025, Київ) — фізик. Доктор фізико-математичних наук (1973), професор (1984), академік НАНУ (1997). Заслужений діяч науки і техніки України (1995). Державні премії СРСР (1988) та України (1997) в галузі науки і техніки, премія ім. М. Боголюбова НАНУ (2004). Орден князя Ярослава Мудрого 5-го (2003), 4-го (2007), 3-го (2014), 2-го (2020) ступенів. Медаль ЮНЕСКО «За внесок у розвиток нанонауки і нанотехнологій» (2016). Закінчив Київський університет імені Т. Шевченка (1957). Відтоді працював в Інституті фізики НАНУ (Київ): 1981–2013 — завідувач відділу фізичної електроніки, від 2013 — головний науковий співробітник; водночас 1998–2004 — академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАНУ, від 2004 — віцепрезидент НАНУ.

Експериментально виявив знакозалежний поверхневий дрейф адсорбованих атомів і молекул у неоднорідних електричних полях та використав це явище для визначення дипольного моменту і поляризованості адсорбційного зв'язку. Обґрунтував

необхідність дослідження структури адсорбованих шарів за низьких температур і вперше спостерігав багато двовимірних ґраток з великими періодами, які розупорядковуються за температур, нижчих за кімнатну. Довів існування непрямої взаємодії адсорбованих частинок через підкладку. Вперше спостерігав двовимірну конденсацію в адсорбованих плівках з відштовхувальною (диполь-дипольною) взаємодією та орієнтаційні фазові переходи у неспівмірних з підкладкою адсорбованих плівках. Виявив і обґрунтував солітонну модель поверхневої дифузії адсорбатів, відкрив електронно-стимульоване розупорядкування адсорбованих плівок. Запропонував метод одержання ланцюжкових наноострівцевих плівок. Уперше спостерігав утворення двовимірних стекол на поверхнях.

Основні праці

Surface diffusion of adsorbates // *Surface Science Reports*. 1985. Vol. 4; Двумерные кристаллы. К., 1988; Electron and light emission from island metal films and generation of hot electrons in nanoparticles // *Physics Reports*. 2000. Vol. 328. № 2–3; Nanotribology: microscopic mechanisms of friction // *Surface Science Reports*. 2006. Vol. 60; Photovoltaic properties and photoconductivity in multilayer Ge/Si heterostructures with Ge nanoislands // *J. of Materials Science*. 2011. Vol. 46; Adsorption of oxygen on Mo (112) surface precovered with beryllium: formation of overlayer and electronic properties // *The European Physical J.* 2013. Vol. 86; The impact of binding of macrocyclic metal complexes on amyloid fibrillization of insulin and lysozyme // *J. of Molecular Recognition*. 2017. Vol. 30 (усі – співавт.).

Рекомендована література

1. Антон Григорович Наумовець: Біобібліографія вчених України. Л., 2005.

О. А. Марченко

Бібліографічний опис:

Наумовець Антон Григорович / О. А. Марченко // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-71121>. — Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).